„Danskeren",

et halvugentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika

udgivet af

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

„Danskeren" udgaar hver Tirsdag og Fredag

Pris pr. Aargang.

De Forenede Stater $1.50. Udlandet $2.00

Bladet betales i Forskud.

Bestilling, Betaling, Adresseforandring og andet angaaende Bladet adresseres:

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.

Redaktør: A. M. Andersen.

Alle Bidrag til „Danskeren"s Indhold: Afhandlinger, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret:
A. M. Andersen, Blair, Nebr.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man klage til det stedlige Postvæsen. Skulde det ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskeren"s Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk, der averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes De altid omtale, at De saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Dans som Attraktion. Ved en Episkopalkirke i Chicago kommer Dansen ifl. „Augst." til at udgøre en af Attraktionerne paa Ungdomsforeningens Program. To Episkopalkirker i St. Paul og een i Minneapolis samt en Kongregationalistmenighed i Pilican, Minn., har indført samme Praksis. I den romersk-katolske Kirke er saadant meget gængs, og her i det mindste kommer disse protestantiske Kirker til at møde den katolske Kirke paa dens egen Mark.

Klosterlivet! En tysk Præst, der forestaar et Sindssygeanstalt i Berlin, har ifl. „Hjlpst." nylig paa en Rejse i det hellige Land besøet et Kloster tæt ved Bethlehem. Han fandt her sindssyge Patienter, der havde en ubedækket Jernring om Halsen og i den en Lænke, der var fastgjort i Væggen. Disse ulykkelige havde intet Leje, men maatte sove paa det blotte Stengulv uden noget under sig. De græsk-katolske Munke i Klostret undskyldte dette Barbari med, at det hed sig fra gammel Tid, at naar man gjorde saaledes med de vanvittige, bevirkede Helgenen St. Georg deres Helbredelse. Den tyske Præst agter at oprette en kristen Sindssygeanstalt i Jerusalem.

Angaaende Jødernes Stilling hedder det i Indledningsforedraget til sidste (den 10.) Zionistkonference: „Om vi skuer tilbage paa vort Folks Stilling i de sidst svundne 14 Aar, kan vi intetsteds mærke Forbedring. Tvertimod, Forholdene er nu meget daarligere. I Rusland, hvor 6½ Million af vort Folk findes, sukker Jøderne under det tungeste Aag. I Rumænien fortsættes Forfølgelsen med samme Kraft som tidligere. I England og Amerika, hvilke Lande var Jødernes sidste Tilflugtssted, fattes nye Love for at hindre Indvandringen af Jøder, alt efter den gamle ægyptiske Regel: De maatte formere sig. Overalt lurer Hadet imod os, overalt rejses Mure. Den eneste Solstraale, det eneste Tegn til bedre Forhold, finder vi i Tyrkiet, og dog — ogsaa der er begyndt en Storm imod os, og lykkes det vore Uvenner, skal endog dette Land lukke sine Porte for os."

Ved Zulumissionens 75 Aars Jubilæum for kort Tid siden sagde en indfødt kristen Præst ifl. „The Chr. World" bl. a. følgende om den Velsignelse, Missionen havde bragt Zuluerne:

„Hvem var det, som først indførte Ploven og lærte Zuluerne at bruge den? Det var Missionærerne! Gaa ind i et af de indfødte Kristnes Hjem! Ganske vist er det kun en ringe Bolig, men den har dog en Dør, der kan svinge paa sine Hængsler, og som man kan gaa ind ad lige saa rank, som Gud har skabt os, og der er et Vindue eller to, saa Himmelens Lys kan strømme ind, og der er en Seng, at sove i, et Bord at spise ved, Stole at sidde paa og en Bog eller to at læse i; dette er rigtignok tarveligt, men sammenlign det med en hedensk Hytte, som man maa krawle ind i som et Firben for at sidde i Mørke paa Gulvet med nogle Geder paa den ene Side og Kalve paa den anden, medens en stinkende Atmosfære fylder hele Rummet. Hvem er det, som har lært os, at Sygdom ikke skyldes Hekseri, men Urenlighed og Smuds, og at den ofte kan undgaas ved Ædruelighed og Renlighed? Hvem har lært os, at man kan sende Budskaber ved at skrive paa et Stykke Papir? Hvem har aabnet Kundskabens Kilde for os og saaledes bragt os i Berøring med Verdens største Aander? Missionærerne! Og derfor takker Zulufolket dem af ganske Hjerte."

Brobygning.

Snart her i Amerika og snart derhjemme i Fædrelandet tales og skrives der om Brobygning.

Derved tænkes, saa vidt vi forstaar, paa Foretagender, der kan tjene til at holde Samfærdslen mellem Danskerne paa begge Sider af det store Ocean vedlige.

Maalet for Brobygningen er altsaa Samling og Samhold, vel til Dels ogsaa Sammenknytning af os Danske i dette store Land.

Men det synes os, at der er ved at sættes saa meget i Gang, at det snarere kan tjene til at sprede end til at samle.

Vi skal først nævne noget forbigangent — Indsamlingen til en Sølvkrans at lægge paa Kong Kristian den Niendes Baare.

Med denne gik det godt.

Siden sattes der Indsamlinger i Gang til en Statue eller Buste af den afdøde, elskede Konge.

Denne Indsamling fortsættes endnu.

Videre er der derinde i Østen sat en Indsamling i Gang til en „Danmarks-Statue", en Gave fra Danske i Amerika til Prydelse for det nye Christiansborg.

Dette sidste Foretagende, synes vi, er et værdigt Stykke Brobygningsarbejde, og det har vi anbefalet og anbefaler fremdeles, og vi har tilbudt og tilbyder herved fremdeles at modtage og indsende Bidrag til dette Foretagende.

Endvidere er der „Danmarks-Bygningen", som Danske paa Vestkysten har sat sig som Maal at faa opført til Verdensudstillingen i San Francisco i 1915.

Dette Foretagende tiltaler os ikke mindre end det foran nævnte, og vi har derfor ogsaa tilbudt at være behjælpelig ved det. Vi har de tidligere omtalte Mærker liggende til Salg, og man kan faa for 5 eller 10 Cents eller for een, to, tre Dollars, som man vil.

Men man er dog lige ved at faa en Følelse af, at det bliver lovlig meget af det gode paa een Gang, skønt — Danmarks-Bygningen jo har flere Aar at arbejde i, saa vi haaber, det skal lykkes.

Endelig skal vi nævne Dansk-Amerikansk Nationalpark, et Foretagende, som ikke hidtil har været i Stand til at gribe vor Interesse.

— — —

Medens der arbejdes med nævnte Stykker Brobygning, modtog vi forleden Brev fra en højagtet Dansk-Amerikaner, som bl. a. skriver til os:

„Jeg indser, at det er gennem Kirken, Skandinaverne her har vundet den Indflydelse og „Prestige", der har givet dem Plads blandt de højest agtede Borgere i dette Land."

Vi skal blot bemærke, at Manden for øvrigt skriver, at han ikke selv tilhører Kirken, men føler sig stærkt draget hen imod den.

Det er ganske vist ikke Brobygning, den ærede Herre skriver om, men dels ligger Amerika jo ved den ene Ende af Broen, og hvad der kan hjælpe Skandinaverne til at vinde Indflydelse og Agtelse her, det kan ogsaa tjene til at samle og sammenbinde baade Danskerne her i Amerika og til at bygge Bro mellem os her og dem derhjemme.

For øvrigt peges der i Citatet paa noget, der er endnu vigtigere, end Brobygningen i og for sig er.

— — —

Altsaa — medens vi kan interessere os for Brobygningsforetagender som de nævnte, saa mener vi dog, at der skal noget højere og større til for at slaa varig Bro mellem „Danskerne hjemme og ude" — for at bruge dette Udtryk.

Ligesaa skal der en større Opgave til for at samle og sammenholde Danskerne her i Amerika.

Og denne større Opgave er Kirkens.

Kristendommen i luthersk Aand og efter luthersk Bekendelse holder de bedste Elementer derhjemme sammen. Den giver dem Indflydelse og „Prestige", og den giver os her det samme.

Kristendom af nævnte Type fik vi som Arv, og naar vi fastholder denne Arv og atter lader den gaa i Arv til vor Efterslægt, saa bygges der varig Bro mellem „Danmark hjemme og Danmark ude."

Og lad os saa til Slutning gøre opmærksom paa, at før andre rigtig tænkte paa at bygge Bro over Atlanten, var Kirken ved sit stille Arbejde allerede langt paa Vej dermed.

Den havde organiseret Menigheder og bygget Kirker for vor Moderkirkes Bekendelse. Den havde begyndt Undervisning af Børn efter samme Bekendelse, ja endog sat Skoler for højere Dannelse baade i Modersmaalet og dette Lands Sprog i Gang.

Vi mener altsaa fuldt og fast, at skal der for Alvor være Tale om at bygge Bro mellem Fædrelandet og det Land, der har adopteret os, eller mellem Danskerne der og Danskerne her, saa maa vi med Kraft bygge videre paa vor Kirke, dens Dannelsesanstalter og dens Barmhertighedsinstitutioner.

Paa samme Tid derfor, som vi erklærer os villige til at tage Del i andet nationalt Brobygningsarbejde, saa opfordrer vi alle vore Landsmænd til at være med at bygge paa den faste og varige Bro — den Bro, ved hvis ene Ende endog den nye Himmel og den nye Jord med evigt Liv og Salighed ligger.

„Ikke tilbage".

Jeg læste om en Mønt, som bar den Indskrift: „Ikke tilbage". Pastor W. Johansen giver mig Tilhold om „at tage et Skridt tilbage til det, hvorom Sagen drejer sig" i hans Artikel. Det behøves ikke, at jeg gaar tilbage. Jeg er ikke sprunget over det Sted. Jeg har erklæret, at jeg hjertelig bifalder, hvad han siger om at læse mere og bedre i sin Bibel. Jeg har den Mening om dette Udfald af Præsten i Cushing: „Det var Skræp, der klang."

Men han foretog nogle Sidehug mod vor Børnelærdom og Bibeloversættelse, der efter min Mening var forkert anlagt, og det var disse, jeg søgte at parere af. Og naar Pastor A. M. Andersen siger i Nr. 16, at der ikke var sagt noget til Forringelse af Katekismen", da er jeg ikke ganske enig med ham deri. Pastor Johansen siger om Katekismusordene: „De gror ikke". Er det ikke en Forringelse af dette vort Bekendelsesskrift og Børnelærdom, saa grænser det vist nær til det.

Pastor Johansen mener, at det vil føre til, at Bibelskolen vil løbe ud i Landet, dersom man taler om at lokalisere den paa Højskolen i Racine.

Det kan jeg ikke indse. Spørgsmaalet om Hjem, om Bygning for en Skole her i Frikirken er saa aktuelt, at det ikke kan skydes til Side som noget aldeles underordnet og betydningsløst.

Med Hensyn til det Maal, Luther havde i Sigte, da han skrev sin lille Katekismus, har Pastor Johansen og jeg fremdeles en forskellig Mening. Jeg mener paa Grundlag baade af Historien og den lutherske Kirkes Praksis, at vor Lærefader, som sagde: „Skal Kristendommen komme paa Fode igen, da maa vi begynde med Børnene", han skrev denne sin Bog for Børnene, for Ungdommen. Dog maa dette forstaas forholdsmæssigt. Katekismen blev ikke affattet for at lægges selvstændigt i Børnenes Hænder, men for at benyttes af Forældre, Lærere og Præster ved Børnenes Undervisning i Kristendom. Katekismen er ikke Børnebog i den Forstand, at Børnene ikke behøver de ældres Vejledning og Forklaring for dens Forstaaelse og Tilegnelse.

Naar Pastor Johansen siger, at „jeg stødte mig paa ham", da beklager jeg den Udtalelse; thi den er aldeles urigtig. Jeg er derimod glad ved, at han har villet kaste dette Spørgsmaal om Bibelens Læsning ind i Samfundet, saa vel som ved, hvad andet han har ydet i Bladet. Jeg har ikke været personlig imod ham eller nogen anden; jeg har skrevet sagligt. Og „frit at tænke, tro og tale, det er Folkets gamle Ret." Det er Pastor Johansens og det maa vel ogsaa være min.

Med Tak for Ordskiftet og Optagelsen trækker jeg mig hermed ud af denne Trætning.

Ivar Marius Hansen.

Ved Korsets Fod.*)

O sig, hvor findes paa Jord den Skat,
Som Hjertet med Fred kan eje?
Thi Lykkens Blomster en Vinternat.
Kan visne paa mine Veje.
„Paa Knæ maa du ned
I Ydmyghed,
Ja knæle saa dybt, at kun eet du ved,
At Jesus døde i Syndres Sted,
Saa faar du Fred."

Nej, Jesus kan ikke hjælpe mig,
Thi ham har jeg altid sveget,
Og hver Gang Verden har tilbudt sig,
Har tankeløst med jeg leget.
„Din Gud er dig god;
I Jesu Blod
Bortskylles din Synd som i dybest Flod,
Og Hjertet smiler sin Gud imod
Ved Jesu Fod".

Ja fik jeg Fred i mit pinte Sind,
Og kunde jeg tro Guds Naade!
Men altid lukker jeg Synden ind
Og lader ej Herren raade!
„Din Gud er dig god;
I Jesu Blod
Bortskylles din Synd, som i dybest Flod,
Og Hjertet smiler sin Gud imod
Ved Jesu Fod."

O, tør jeg tro, at du taler sandt,
Da maa jo mit Hjerte frydes!
Men om jeg ydmyg til Kilden fandt,
Mon Frelse og mig tilbydes?
„Paa Knæ maa du ned
I Ydmyghed,
Ja, knæle saa dybt, at kun et du ved,
At Jesus døde just i dit Sted,
Saa faar du Fred".

Der er saa stille ved Jesu Bryst,
Der tier al Verdens Smerte,
Og Syndens vilde Forførerlyst
Beruser ej mer mit Hjerte.
„Paa Knæ maa du ned
I Ydmyghed,
Ja, knæle saa dybt, at kun et vi ved,
At Jesus døde i Syndres Sted,
Saa faar vi Fred."

*) Om denne Sang oplyser Indsenderen S. P. kun, at den for flere Aar siden ved en Lejlighed blev sungen i Nazareth Menigheds Kirke, Kennare, N. Dak.

Den findes imidlertid i „Hjemlandstoner". Forfatter: H. P. Mallerup. Red.

Bynyt — Bognyt.

(N. P. Lang.)

Det er ingen Sladderhistorie, jeg vil fortælle.

Engang imellem skal man jo til Byen, og næst efter Posthuset er Forlagshuset (officielt kaldet Danish Luth. Publ. House) det interessanteste Sted i Byen — Skolen ligger nemlig uden for Byen. Det falder da saa naturligt at titte indenfor, „bare saadan ind at vende sig". Nu er Bygningen jo i god Stand, Lageret ligeledes, og Personalet—? Ja, de er saamænd ogsaa godt i Stand.

Men alle de dejlige Bøger! Bøger af eget Forlag og Bøger af andre Forlag. Bøger fra Gyldendal og fra dem, som bekriger Gyldendal. Fra forskellige Lande og i forskellige Sprog. Bøger, som er tykke at se til og tynde at blive kendt med, og andre, som pranger lidet men giver des mere. Men i det store Hele maa vi sige, at Udvalget er det bedste nogen Sinde, og Forretningen i god Gænge.

Der er meget, jeg kunde have Lyst til at fortælle om, men nytter det noget? Vil du læse noget? Vil du købe noget? Hvorfor skal jeg ellers fortælle dig om det?

Se nu den Bog der med det blaa Bind! Den er fra Syrien. Der, hvor Himmelen er blaa det meste af Aaret, medens Befolkningen er mørk af Lød og grøn i Udvikling.

Forfatteren er selv en Syrer og var Professor i østerlandsk Sprog og Litteratur paa Presbyterianernes Missionsskole i Urmia. En belæst og begavet kristen Mand, som havde Adgang til mange Kildeskrifter om sit Folks Historie og Kirken under de Himmelstrøg. Og Frugterne af sin Kundskab og sit Arbejde har han nedlagt i denne Bog, som er en Kirkehistorie efter østerlandsk Mønster.

Men den er udkommen paa Engelsk under Tilsyn af den norske Præst A. H. Gjevre, Grand Meadow, Minn., og saadan tilgængelig for almindelige Mennesker. Skulde du derimod være saa gammelklog, at du hellere læser Syrisk end Engelsk, saa kommer du til at vente lidt, da der saa efter Forlydende vil komme en syrisk Udgave.

— — —

Og saa den der! — Nej, nu vil jeg ikke fortælle mere denne Gang. Jeg vil først se, om du bryder dig om Syreren, saa kan vi siden finde en anden.

Udkast af Livets Tegnebog.

(Af X.)

Ugedagenes Navne.

Søndag — Sundag, Sonntag, Sunnudag, Sunnendæg — er ikke Sønnens, men Solens Dag. Solen var de gamle Germaners Hovedgud, hvad da endnu gælder hos flere primitive Folkeslag. I det til Solen indviede Tempel var opreist et Gudebillede, siddende paa en Søjle, Hovedet omringet af Straaler, medens de udrakte Arme holdt et Hjul foran Brystet, forestillende Solens Krebsløb.

Mandag — Monandæg, Manadag, Monday, Montag — var helliget var gode, gamle Maane, afbildet som en i en skærmerisk Klædning hyllet Kvinde, der stod paa et Fodstykke.

Tirsdag — Tisedag, Tiwesdæg, Tyrsdagh — efter den nordiske Krigsgud, Tyr eller Tys. Andre udleder Navnet af Tuisko, Germanernes Fader, fremstillet som en ærværdig Olding med langt, hvidt Skæg, et Dyreskind over Skulderen og Scepter i højre Haand.

Onsdag — Wodandæg, Othensdagh, efter Wodan, Wuotan, Odhinn, Odin — indviet til Gudernes Fader. Han afbildedes klædt i glimrende Rustning, et Bølgeværd i højre, et Skjold i venstre Haand.

Torsdag — Thunresdæg, Donnerstag, Thursday — helliget Tordenguden, Thor, Odins ældste Søn, Luftens Beherster, til hvem man bad om frugtbare Tider. Han fremstilledes siddende paa en prægtig Trone, en Guldkrone, omrandet med tolv skinnende Stjerner, paa sit Hoved, holdende et Scepter i højre Haand.

Fredag — Frigdæg, Freadagh — indviet til Freja, Odins Hustru, alle Guders Moder. Hun fremstilledes med et blankt Sværd i højre Haand og en Bue i den venstre.

Lørdag — ja, egentlig kommer dette Navn nok af gammeldansk „Løghærdag", der skal betyde saa meget som Badedag, eller Vaskedag. Her til Lands vilde altsaa Mandag med rette kunde kaldes Lørdag, idet den jo er national Vaskedag.

Ellers kaldes Dagen paa Angelsaksisk Sæterdæy, efter Sætern, Saturn, Romernes Sædbeskytter, fremstillet med en Segel og en Haandfuld modent Korn.

* * *

Da Landgrev Filip i 1527 oprettede Universitetet i Marburg, var det ham meget om at gøre ogsaa at faa grundige, dygtige og anerkendte Mænd ansat som Professorer. Blandt de saaledes kaldede befandt sig nu en Dr. Busch, der var vide berømt for sin Lærdom. Han var Adelsmand og hed egentlig „von dem Busch". Som han nu første Gang viste sig paa Gaden, ventede han, at man i ham vilde erkende den ny Universitetslærer og ære ham, som hans Fortjeneste med Billighed kunde gøre Fordring paa Men om Forladelse! De gode Marburgere, som i det hele slet ikke var saa begejstrede for den nye Skole, havde aldrig hørt et Muk hverken om Dr. Busch eller hans Lærdom og bekymrede sig ikke en Snus om ham.

Da gik han tilbage til sin Bolig, afførte sig sine Jevndagsklæder og iførte sig en prægtig Ridderdragt, hvorpaa han atter tiltraadte sin Vandring ad Barfüsserstrasse til Markedspladsen. — Og minsandten, nu hjalp det! Mændene hilste med Hatten og Kvinderne med artige Buk, og gennem Mængden gik det fra Mund til Mund: „Hvem er dog denne statelige Herre?"

Men nu var det Professorens Sag at tage Affære. Rasende vendte han hjem, rev den herlige Dragt af, kylede den i Gulvet, stampede den med begge Fødder og skreg: „Er det dig, der er Hr. Doktor Busch, eller er det mig?" — Ja, ja! Klæder skaber Folk.

* * *

Pariserbladet „Figaro" opfriskede fornylig en interessant Erindring. Den ældste Kirke i Staden, St. Pierre de Montmartre, skulde efter Beslutning af Raadet omdannes til Musæum, en Tanke man dog atter opgav. Denne Kirke havde engang tilforn været anvendt til verdsligt Brug, idet under den store Revolution den saakaldte Frihedens Gudinde, en Kvinde af lette Sæder, her blev „indviet". Hun efterlod en Søn, der under Napoleon gjorde det russiske Felttog med — altsaa i Aar just hundrede Aar siden — og som ogsaa var med ved Waterloo. Under Kong Louis Philippes Regering giftede han sig, og et af hans Børn lever endnu som 80-aarig Kvinde, altsaa Frihedens Gudindes Barnebarn. Denne gamle Kvinde er, modsat Bedstemoderen, en meget from Sjæl, der daglig besøger Messen netop i samme Kirke, hvor hendes Slægtning optraadte i en vidt forskellig Rolle.

Lad hende nu tusinde Gange være Katolik, o, uendeligt bedre dog det end hin andens Sjælelov.

* * *

Angest bringer Slimhinderne ud af Virksomhed, gør en tør i Halsen, saa man føler Trang til at synke noget og kan ikke. Og tillige tvinger den Sveden frem — man sveder „Angstens Sved", der fører en mærkelig beklemmende Fornemmelse med sig og i Stedet for, som Sved ellers, at være sund, er det modsatte.

Sorg faar Taarekirtlerne til at krympe ind, derfra kommer den klare, perlende Strøm fra Øjnene, der oftest føles som Tynge, som skarpe Snorer, der skærer ind i Musklerne og snører Struben til. Desuden indstilles Fordøjelsesvirksomheden. Det er Grunden til, at man kan dø af Sorg.

Glæde sætter hele Maskineriet i rette Gænge, anspore Slimhinderne til at udsondre deres Vædske, styrker Hjertets Muskler ved gennem Nerverne at telefonere til det, at at Kysten er klar, alt vel om Bord, Himmelen skyfri, Barometret højt. En Følelse af Tryghed strømmer med Blodet ud i hvert Lem og Ledemod, man er saa rig, saa hjertenslykkelig.

Angst, Sorg, Glæde — hvilken af de tre er du med paa, Læser? Thi saa sandt en fri Villie er os givet, kan vi, rent menneskeligt talt, selv vælge ogsaa deri.

* * *

„Thi raader jeg nu hver Dannismand,
Han høre ej Hadingsord.
Skvalder er hel giftig en Blomst,
Saa let hun i Hjertet gror."